

Adam Wojtczak OMI

SERVA DOMINI
Z maryjnego nauczania Benedykta XVI

ADAM MICKIEWICZ UNIVERSITY IN POZNAŃ
FACULTY OF THEOLOGY
STUDIES AND TEXTS

167

Adam Wojtczak OMI

SERVA DOMINI

From the Marian Teaching of Benedict XVI

POZNAŃ 2013

UNIWERSYTET IM. ADAMA MICKIEWICZA W POZNANIU
WYDZIAŁ TEOLOGICZNY
STUDIA I MATERIAŁY

167

Adam Wojtczak OMI

SERVA DOMINI

Z maryjnego nauczania Benedykta XVI

POZNAŃ 2013

RADA WYDAWNICZA

DOROTA DRZEWIECKA-NOWAK, JACEK HADRYŚ, BOGUSŁAW KOCHANIEWICZ,
ADAM PRZYBECKI, JAN SZPET – PRZEWODNICZĄCY, PAWEŁ WYGRALAK

Recenzent

o. prof. UAM dr. hab. BOGUSŁAW KOCHANIEWICZ – Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Projekt graficzny serii: PAWEŁ PĄK

Opracowanie redakcyjne: JUSTYNA IWASZKIEWICZ

Ilustracja na przedniej stronie obwoluty

BENEDYKT XVI W KAPLICY MATKI BOŻEJ KRÓLOWEJ BAWARII (ALTÖTTING)

Ilustracja na tylnej stronie obwoluty

OŁTARZ WNIEBOWZIĘCIA NAJSWIĘTSZEJ MARYI PANNY W BIRKENSTEIN (BAWARIA)

PUBLIKACJA FINANSOWANA Z FUNDUSZU WYDZIAŁU TEOLOGICZNEGO
UNIWERSYTETU IM. ADAMA MICKIEWICZA W POZNANIU

ISBN 978-83-63266-70-7

UNIWERSYTET IM. ADAMA MICKIEWICZA W POZNANIU
W Y D Z I A Ł T E O L O G I C Z N Y
REDAKCJA WYDAWNICTW
UL. WIEŻOWA 2/4, 61-111 POZNAŃ
e-mail: thfacwyd@amu.edu.pl
tel./fax (61) 851-97-43
<http://www.teologia.amu.edu.pl>

Druk: ZAKŁAD GRAFICZNY UAM, UL. H. WIENIAWSKIEGO 1, 61-712 POZNAŃ

SPIS TREŚCI

CONTENTS	8
WSTĘP	11
1. DOJRZEWANIE MARYJNEGO NAUCZANIA JOSEPHA RATZINGERA/BENEDYKTA XVI	12
2. STAN BADAŃ NAD PAPIESKĄ MARIOLOGIĄ	17
3. ZAŁOŻENIA TREŚCIOWE I METODYCZNE STUDIUM	18
I. ZWIASTOWANIE MARYI – NIEDOŚCIGŁY WYRAZ I WZÓR AUTOKOMUNIKACJI BOGA I DOŚWIADCZENIA WIARY KOŚCIOŁA	23
1. LITERACKI CHARAKTER I ŹRÓDŁA PERYKOPY (Łk 1,26-38)	24
2. POZDROWIENIE ANIELSKIE	27
2.1. „Raduj się” – radosne orędzie uniwersalizmu zbawienia	28
2.2. „Pełna łaski” – szczególnie umiłowana przez Boga	32
3. TREŚĆ MESJAŃSKIEJ OBIETNICY	35
3.1. Rodzicielka Jezusa – Boga obecnego i zbawiającego	35
3.2. Dziewiczy sposób poczęcia Mesjasza	38
4. REAKCJA MARYI NA POZDROWIENIE I ORĘDZIE BOŻEGO POSŁAŃCA	41
4.1. Zmieszanie się i zamyślenie nad pozdrowieniem anieliskim	41
4.2. Pytanie o <i>jak</i> spełnienia się obietnicy Bożego macierzyństwa	43
4.3. Przyzwolenie służebnicy Państwnej	45
II. FIAT – ODPOWIEDŹ WIARY MARYI	53
1. ODPOWIEDŹ WIARY NA DAR ŁASKI	54
2. CHARAKTERYSTYKA WIARY MARYI	58
2.1. Obcowanie z tajemnicą Boga	59
2.2. Powierzenie się Bogu	62
3. TAK MARYI ODZWIERCIEDLENIEM TAK CHRYSTUSA	66
III. SŁUŻEBNICA BOGA I CZŁOWIEKA	73
1. SŁUŻEBNICA BOGA	74
1.1. „Wielbi dusza moja Pana” (Łk 1,46)	75
1.2. „Zgodnie z przepisem Prawa Państwego” (Łk 2,24)	80

2. SŁUŻEBNICA CHRYSTUSA	87
2.1. Macierzyńska służba tajemnicy wcielenia	87
2.2. Oddana Synowi podczas publicznej działalności	96
3. SŁUŻEBNICA CZŁOWIEKA	102
3.1. Diakonia miłości w trakcie ziemskiego pielgrzymowania Maryi	103
3.2. Posługa miłości Wniebowziętej	108
4. W MARYJNEJ SZKOLE SŁUŻBY	113
 IV. PRZEWODNICZKA ROKU WIARY	125
1. ZWIASTOWANIE – PRZYKŁAD JEDNOŚCI AKTU I TREŚCI WIARY	127
2. WIARA – WIERNA TOWARZYSZKA ŻYCIA	134
3. ŚWIADECTWO „WIARY, KTÓRA DZIAŁA PRZEZ MIŁOŚĆ” (Ga 5,6) ...	141
4. MATKA PODTRZYMUJĄCA WIARĘ KOŚCIOŁA	146
 V. MARYJNE INSPIRACJE DLA ODNOWIENIA WIARY KOŚCIOŁA W SŁOWO BOŻE	151
1. SŁUCHANIE SŁOWA BOŻEGO	153
2. ZGŁĘBIANIE SŁOWA BOŻEGO	157
3. ZAWIERZENIE SŁOWU BOŻEMU	162
4. UTOŻSAMIENIE SIĘ ZE SŁOWEM BOŻYM	166
5. ŻYCIE SŁOWEM BOŻYM	169
6. WIERNOŚĆ SŁOWU BOŻEMU	172
7. GŁOSZENIE SŁOWA BOŻEGO	176
 VI. „GWIAZDA NADZIEI”	183
1. OD KONSTYTUCJI <i>LUMEN GENTIUM</i> DO ENCYKLIKI <i>SPE SALVI</i> .	184
2. DROGA NADZIEI MARYI	195
2.1. Matka Jezusa – Światła, „które wzeszło nad wszystkimi ciemnościami historii”	196
2.2. Nadzieja doświadczona cierpieniem i trudami życia	199
2.3. Modlitwa szkołą nadziei	203
3. MATKA I NAUCZYCIELKA CHRZEŚCIJAŃSKIEJ NADZIEI	208
3.1. Matka nadziei	209
3.2. Nauczycielka nadziei	212
 VII. „KOBIETA, KTÓRA KOCHA”	219
1. DOJRZEWANIE MARYJNEJ MYŚLI JOSEPHA RATZINGERA/BENEDYKTA XVI	220

SPIS TREŚCI	7
2. ZIEMSKIE DZIEJE MIŁOŚCI MARYI	225
2.1. Rozmiłowana w Bogu	226
2.2. Kochająca Syna	228
2.3. Miłująca bliźnich	230
3. MARYJNA POSŁUGA MIŁOŚCI W KOŚCIELE	232
3.1. Matka wierzących	233
3.2. Nauczycielka chrześcijańskiej <i>caritas</i>	236
VIII. TEOLOGICZNE IKONY MARYI W KSIĄŻCE JEZUS Z NAZARETU	243
1. ŚWIADEK I UCZENNICA PANA	244
2. MATKA W TAJEMNICY KRZYŻA SYNA	251
3. ZNAK NIEWIASTY	257
ZAKOŃCZENIE	265
1. METODOLOGIA PAPIESKIEJ MARIOLOGII	265
1.1. Wiodące <i>loci theologici</i>	265
1.2. Metoda teologiczna – między naukowością i wiązą	267
1.3. Perspektywa interdyscyplinarna	269
1.4. <i>Via pulchritudinis</i> i <i>via amoris</i>	270
1.5. Orientacja ekumeniczna	272
1.6. Na usługach pastoralnych	273
2. ORYGINALNE WĄTKI TEMATYCZNE	274
2.1. Kobieca/maryjna linia w Biblii i Kościele	275
2.2. Tajemnica wcielenia – klucz wykładu o Maryi	276
2.3. Pokorna służebnica Pańska	277
2.4. Maryjny paradygmat odniesienia do słowa Bożego	278
2.5. Niewiasta wiary, nadziei i miłości	279
BIBLIOGRAFIA	281
1. WYPowiedzi JOSEPHA RATZINGERA/BENEDYKTA XVI O MARYI	281
1.1. Publikacje Josepha Ratzingera	281
1.2. Dokumenty Benedykta XVI	281
2. OPRACOWANIA MARIOLOGII JOSEPHA RATZINGERA/BENEDYKTA XVI	290
WYKAZ SKRÓTÓW	293
SUMMARY	295

CONTENTS

CONTENTS	8
INTRODUCTION	11
1. THE MATURATION OF JOSEPH RATZINGER'S/BENEDICT XVI'S MARIAN TEACHING	12
2. THE STATE OF RESEARCH ON PAPAL MARIOLOGY	17
3. THE CONTENT AND METHODICAL PRINCIPLES OF THE STUDY ...	18
I. THE ANNUNCIATION – UNATTAINABLE EXPRESSION AND MODEL OF GOD'S SELFCOMMUNICATION AND EXPERIENCE OF FAITH	23
1. LITERARY NATURE AND SOURCES OF THEPERICOPE (Luk. 1:26-38)	24
2. HAIL MARY	27
2.1. "Rejoice" – a joyful message of Salvation universalism	28
2.2. "Full of grace" – especially beloved by God	32
3. THE CONTENT OF THE MESSIANIC PROMISE	35
3.1. Mother of Jesus – the present and saving God	35
3.2. The virgin way of the Messiah's conception	38
4. MARY'S REACTION TO THE GREETING AND MESSAGE OF GOD'S MESSENGER	41
4.1. Confusion and reflection over the angel's salutation	41
4.2. The question of the <i>how</i> of the fulfillment of the promise of God's birth ..	43
4.3. The consent of the Handmaid of the Lord	45
II. <i>FIAT</i> – THE ANSWER OF MARY'S FAITH	53
1. THE FAITH RESPONSE TO THE GIFT OF GRACE	54
2. THE CHARACTERISTICS OF MARY'S FAITH	58
2.1. Communing with the mystery of God	59
2.2. Entrusting to God	62
3. MARY'S YES REFLECTED IN CHRIST'S YES	66
III. THE HANDMAID OF GOD AND MAN	73
1. THE HANDMAID OF GOD	74
1.1. "My soul proclaims the greatness of the Lord" (Luk. 1:46)	75
1.2. "In accordance with the dictate in the law of the Lord" (Luk. 2:24)	80

SPIS TREŚCI	9
2. THE HANDMAID OF CHRIST	87
2.1. Maternal service of the Incarnation mystery	87
2.2. Devoted to the Son during his public activity	96
3. THE HANDMAID OF MAN	102
3.1. Diaconate of love in the course of Mary's earthly pilgrimage	103
3.2. The service of love of the Assumed Mary	108
4. IN MARY'S SCHOOL OF SERVICE	113
 IV. THE GUIDE THROUGH THE YEAR OF FAITH	 125
1. THE ANNUNCIATION – AN EXAMPLE OF THE UNITY OF ACTION AND CONTENT OF FAITH	127
2. FAITH – FAITHFUL LIFE COMPANION	134
3. THE WITNESS OF “FAITH WORKING THROUGH LOVE” (Gal. 5:6) ...	141
4. MOTHER SUSTAINING THE FAITH OF THE CHURCH	146
 V. MARIAN SUGGESTIONS FOR THE RENEWAL OF THE CHURCH’S FAITH IN THE WORD OF GOD	 151
1. LISTENING TO THE WORD OF GOD	153
2. FATHOMING THE WORD OF GOD	157
3. TRUSTING THE WORD OF GOD	162
4. IDENTIFICATION WITH THE WORD OF GOD	166
5. LIFE WITH THE WORD OF GOD	169
6. FIDELITY TO THE WORD OF GOD	172
7. PREACHING THE WORD OF GOD	176
 VI. “STAR OF HOPE”	 183
1. FROM THE CONSTITUTION <i>LUMEN GENTIUM</i> TO THE ENCYCLICAL <i>SPE SALVI</i>	184
2. MARY’S WAY OF HOPE	195
2.1. Mother of Jesus – the Light, „that has risen above all the shadows of history”	196
2.2. Hope afflicted with suffering and ordeals	199
2.3. Prayer as a school of hope	203
3. MOTHER AND TEACHER OF CHRISTIAN HOPE	208
3.1. Mother of hope	209
3.2. Teacher of hope	212

VII. "A WOMAN WHO LOVES"	219
1. THE MATURATION OF JOSEPH RATZINGER'S/BENEDICT XVI'S MARIAN THOUGHT	220
2. EARTHLY STORY OF MARY'S LOVE	225
2.1. Totally in love with God	226
2.2. In love with the Son	228
2.3. Loving neighbors	230
3. MARIAN SERVICE OF LOVE WITHIN THE CHURCH	232
3.1. Mother of the faithfull	233
3.2. The teacher of the Christian <i>caritas</i>	236
VIII. THEOLOGICAL ICONS OF MARY IN THE BOOK <i>JESUS OF NAZARETH</i> ...	243
1. A WITNESS AND STUDENT OF THE LORD	244
2. MOTHER IN THE MYSTERY OF THE SON'S CROSS	251
3. THE SIGN OF THE BLESSED VIRGIN	257
CONCLUSION	265
1. METHODOLOGY OF PAPAL MARIOLOGY	265
1.1. Leading <i>loci theologici</i>	265
1.2. Theological method – between scholarship and faith	267
1.3. Interdisciplinary Perspective	269
1.4. <i>Via pulchritudinis</i> and <i>via amoris</i>	270
1.5. Ecumenical Orientation	272
1.6. On pastoral services	273
2. ORIGINAL THEMES	274
2.1. Female/Marian line in the bible and the Church	275
2.2. The mystery of the incarnation – the key lecture about Mary	276
2.3. A humble servant of the Lord	277
2.4. Marian paradigm of references to the Word of God	278
2.5. The Blessed Virgin of faith, hope and love	279
BIBLIOGRAPHY	281
1. J. RATZINGER'S/BENEDICT XVI'S STATEMENTS ON MARY	281
1.1. Joseph Ratzinger's publications	281
1.2. Benedict XVI's documents	281
2. STUDIES ON JOSEPH RATZINGER'S/BENEDICT XVI'S MARIOLOGY	290
ABBREVIATIONS	293
SUMMARY	295